

frænkning, at de skulle fjernes den Dag, Dejeren fratræder Dejemaalet, og det uden Erstatning. Der kunde være Anledning til at komme ind paa dette Spørgsmaal her nøjere og drøfte udførligere, hvilken Afgang der kunde blive til Bebyggelse af saadanne Pladser. Jeg tror imidlertid, det vilde føre os ind i saa mange Detailvansteligheder, at jeg indstændig vil fraraade at rejse dette Spørgsmaal. Vi naa sikkert ikke til noget tilfredsstillende i saa Henseende, saa længe man fastholder — og det anser jeg det for givet, at man er nødt til at fastholde — at Grunden bliver Kommunens Ejendom; da ville vi altid støde paa den Vanstelig- heds, at een skal bygge paa en andens Grund. Jeg tror ikke, vi behøve det. Der vil være gjort et saa godt Skridt fremad alene ved at holde sig til Havelodderne, at der behøves for Tiden ikke mere; hvad Fremtiden bringer med sig, bliver jo dens Sag. Den engelske Lov indeholder i det hele en stor Masse Detailler, hvoraf der mulig kan hentes et og andet til Besledning for os her ved Gennemførelsen af denne Sag, men jeg skal dog erindre om, at den engelske Lovgivning i det hele har en ganske anden Karakter end den danske. Den engelske Lovgivning er i den Grad detailleret i sine Bestemmelser, at vi ingen Forestilling have om, i hvilken Grad Enkelthederne gaa; her indskrænke vi os til bestemte Hoved- punkter af Sagens Ordning og overlade til Administrationen og de kommunale Mændig- heder at gennemføre dem i Praksis, og jeg tror, at man i Grunden selv er bedst tjent dermed.

Jeg har gennemgaaet de fleste af de reelle Indvendinger, som ere fremkomne mod Lovforslaget, og jeg vil kun til Slutning henbende et Par Bemærkninger til det ærede Medlem for Aarhus Amts 3dje Valgkreds (Har. Jensen), som jo talte paa Social- demokraternes Begge. Næst at kræve be- tydelig mere, end Lovforslaget gaar ud paa, udtalte det ærede Medlem, at han hilste Lovforslaget med Tilfredshed, for saa vidt som han betragtede det som et mod ham og hans Principper imødekommende Skridt, og han udtalte dette i den Form, at han hilste det med Glæde, fordi det slog ind paa den Vej, at tilfidesætte den private Ejendomsret. Jeg kan ikke lade denne Betragtning staa uimodsiget. Ligesaa lidt som Forslagsstillerne have villet eller agte at gaa Regeringens Grinde med Hensyn til den Sag, vi i de foregaaende Dage have behandlet — og jeg maa maasse her indstøde den Bemærkning over for den rige Høst af Mistænkeliggørelse, vi have set vokse op rundt omkring, jeg siger

det en Gang for alle: Det er kun Forslags- stillernes Mening ved disse Forslag at bi- drage til en Forhandling, som har et be- stemt begrænset Omraade; de ville søge, om det er muligt trods de fortvivlede Forhold, vi leve under, at kunne samle et tilstrækkeligt Antal Medlemmer om et gennemførligt godt Resultat paa det social-økonomiske Omraade. Ud over det er der intet, der er intet bagved eller foran i vore Forslag; jeg siger dette og gentager det en Gang for alle; jeg vil for Resten overlade mine Modstandere dette Terræn fuldstændig frit. — Men jeg siger altsaa, at ligesaa lidt som Forslagsstillerne have villet gaa Regeringens Grinde med det forrige Lovforslag, ligesaa lidt have vi tilsigtet eller agte at gaa Socialdemokra- ternes Grinde med dette Lovforslag. I den Henseende staa vi blot simpelthen paa Grundlovens Trin. Grundloven bestemmer, at Ejendomsretten er ukrænkelig, og at ingen kan tvinges til at afstaa sin Ejendomsret, uden hvor Almenvellet kræver det, og da mod fuld Erstatning. Det er vort Stand- punkt, at vi erkende, at Samfundet har Ret til at raade over Ejendomsrettens Form, naar Almenvellet kræver det; men den uaf- væjkelige Betingelse herfor er, at Afstaaelsen sker mod fuld Erstatning. Der var noget i Kirkeretten i Middelalderen, der hed, at Staten havde jus circa sacra i Henseende til Kirken, nemlig en Ret til at bestemme de kirkelige hvre Former, medens Kirken selv ordnede alt det indre. Det er en lignende Ret, antager jeg, at Samfundet har over for Ejendomsretten her i Landet og andre Steder, hvor de samme Grundsætninger ere gennemførte, at Samfundet altid har Ret til, naar Almenvellet kræver det, at bestemme Ejendomsrettens Form, men ikke dens Ind- hold. Deri ligger et stort Spring. Saa længe man fastholder, at Ejendomsretten kun kan afhændes mod fuld Erstatning, saa længe er man ikke paa den Vej, som det ærede Medlem og hans Meningsfæller føre Ordet for, ligesaa lidt som inde paa den Vej, som det ærede Medlem for Randers Amts 3dje Valgkreds (Bjerre) var inde paa, da han talte om Jordens Nationalisering. Jeg skal ikke komme ind paa alt, hvad der ligger bag ved dette Ord; jeg agter ikke at gøre Folke- tingskolen til en Diskussionshal; men de Herrer vide, hvad dette Ord vil sige, at det betyder Jordens Konfiskation, og jeg be- nytter straks Anledningen, ligesaa snart denne Tanke er fremsat her, til at sige, at jeg er overbevist om, at denne Tanke ikke finder Anklang her i denne Sal, i alt Fald ikke i dette Aarhundrede, og jeg tvivler om, at det vil ske i næste. Altsaa „naar Almen-